ዑደት ፕረዚደንት ኢሳይያስ ኣፈወርቂ

ኣብ ሪፑብሊክ ኢጣልያ

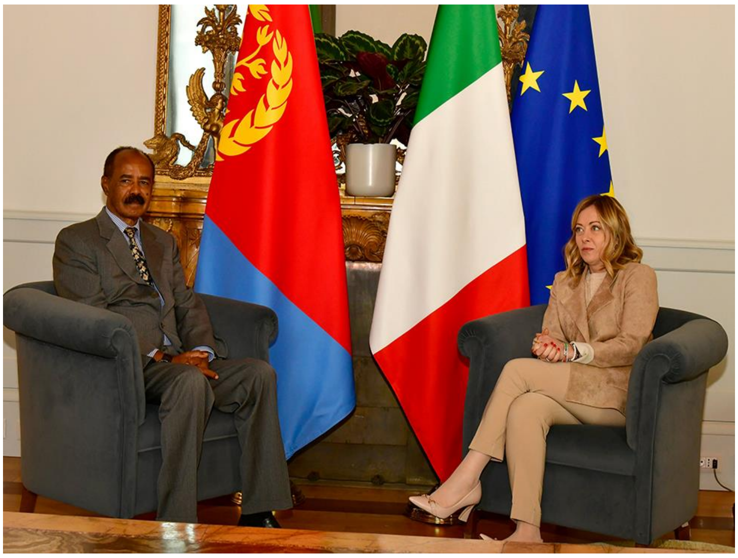

ፕረዚደንት ኢሳይያስ ኣፈወርቂ ዝመርሖ፡ ሚኒስተር ጉዳያት ወጻኢ ኣቶ ዑስማን ሳልሕን ኮሚሽነር ባህልን ስፖርትን ኣምባሳደር ዘመደ ተኽለን ዝርከብዎ ላዕለዋይ ልኡኽ ኤርትራ፡ ብዕደመ ቀዳመይቲ ሚኒስተር ኢጣልያ ጆርጂያ መሎኒ “ድንድል ንሓባራዊ ዕብየት” ብዝብል ቴማ ኣብ ዝተወደበ ዋዕላ ኢጣልያ-ኣፍሪቃ ንምስታፍ፡ ብሰንበት 28 ጥሪ 2024 ልክዕ ፍርቂ መዓልቲ ሮማ ኣትዩ። ርክብ መራሕቲ ሃገራትን ትካላትን ኣፍሪቃ ምስ ሰበ-ስልጣን ኢጣልያ ብ28 ጥሪ ምሸት፡ ፕረዚደንት ኢጣልያ ሶርጂዮ ማታረላ ብዝገበሮ ናይ ድራር እንግዶት እዩ ጀሚሩ። ኣብ'ቲ ኣጋጣሚ ፕረዚደንት ማታረላ፡ ኣብ ዝሓለፈ ቀረባ ዓመታት፡ ኣብ መንጎ ኢጣልያን ኣፍሪቃን ብደረጃ ሚኒስተራት ክካየድ ብዝጸንሐ ርክባትን ምይይጥን ኣብ መንጎ ሃገሩን ኣፍሪቃን ዝምድና ንምድልዳል መሰረት ከምዘንጸፈ፡ ሰታፎ ብርክት ዝበሉ መራሕቲ ኣብቲ ዋዕላ ድማ መርኣያ ጥቡቕ ዝምድናን ሕውነትን ኣህዛብ ምዃኑ ገሊጹ። ዋዕላ ኢጣልያ-ኣፍሪቃ ንጽባሒቱ 29 ጥሪ ብመደረ ቀዳመይቲ ሚኒስተር ሪፑብሊክ ኢጣልያ ጆርጅያ መሎኒ እዩ ተኸፊቱ። ጆርጅያ መሎኒ ኣብ መደረኣ፡ ሃገራ ምስ ኣህጉር ኣፍሪቃ ኩሉ መዳያዊ ዝምድና ንምሕያል ዘለዋ መደብ ድሕሪ ምግላጽ፡ ዋዕለኛታት - ኢጣልያ ምስ ኣፍሪቃ ዘለዋን ክህልዋ ዝግብኦ ዝምድናን ምትሕግጋዝን ጽላት ብጽላት ኣልዒሎም ዘትዮምሉ። ኣብ ጽላታት ሕርሻ፡ ምምዕባል ዓቕሚ ሰብ፡ ቴክኖሎጂ፡ ትሕተ-ቅርጺ፡ ጸዓት፡ ውሕስነት መግቢ፡ ጥዕናን ባህልን ክግበር ዝኽእል ምትሕግጋዛት ብዝምልከት ድማ፡ ሓሳብ ንሓሳብ ተለዋዊጦም። መሰረታዊ ጠንቂ ዘይውሑስን ዘይሕጋውን ስደት ኣፍሪቃውያን መንእሰያት ናብ ኤውሮጳ ኣተኩሮ ካብ ዝተዋህቦም ኣርእስቲታት ኮይኑ፡ ዋሕዚ

ስደተኛታት ንምግታእ፡ መንእሰያት ኣብ ሃገሮም ዕድል ስራሕ ክፍጠረሎም ከምዝግባእ ብምርድዳእ፡ ነዚ ንምግባር ኣገዳስነት ወፍሪን ልቓሕ ፋይናንስያዊ ትካላትን ዕዙዝ ምዃኑ ሪፖርታጅ ተዓገስ ፍረዝጊ ስእሊ - ታእዛዝ ኣብርሃ ኣርትያት - ሓዳስ ኤርትራ ኣስሚሮምሉ። ኣብዚ ዝተጠቕሰ ኣርእስቲታት ብስፍሓት ዝዘተየ ዋዕላ ኢጣልያ–ኣፍሪቃ ብ29 ጥሪ ምሸት ብወግዒ ተዛዚሙ። ኣብ መዕጸዊ ስነ-ስርዓት፡ ቀዳመይቲ ሚኒስተር ኢጣልያ ጆርጅያ መሎኒ ንተሳተፍቲ ድሕሪ ምምስጋን፡ ኢጣልያ ንናይ ሓባር ዕብየትን ምዕባለን ዝሓዘቶ “ውጥን ማተዮ” ዝተሰምየ መደብ ብዝምልከት ሰፊሕ መብርሂ ሂባ። ምትሕግጋዝ ኢጣልያን–ኣፍሪቃን ንመላእ ኣፍሪቃ ዝሸፍን ክኸውን ሃገራ ክትድፍኣሉ ምዃኑ ብምሕባር ከኣ፡ ከም ኣካል ‘ውጥን ማተዮ’ ኢጣልያ 5 ቢልዮን ዩሮ ንኣፍሪቃ ከምዝሰልዐት ገሊጻ።

ኣፍሪቃ ንኤውሮጳ ዝዓበየት ኣቕራቢት ጸዓት ክትከውን ዓቕሚ ከምዘለዋን ምስ ገለ ሃገራት ናይ ፈተነ ፕሮጀክትታት ይትግበር ከምዘሎን ድማ ሓቢራ። ዘይሕጋዊ ስደት መንእሰያት ኣፍሪቃ ናብ ኤውሮጳ ንኽቋረጽ መንእሰያት ኣብ ሃገራቶም ዕድል ስራሕ ንክረኽቡ፡ ኣብ ክንክን ጥዕና፡ ማይ፡ ሕርሻ፡ ትሕተ-ቅርጺ ወዘተ. ፕሮጀክትታት ልምዓት ምንጥጣፍ ከምዘድሊ ድማ ኣገንዚባ። እዚ ብዓይነቱ ናይ ፈለማ ዝኾነ “ማተዮ ፕላን” ዝተሰምየ ዋዕላ፡ 22 መራሕቲ ሃገራትን መንግስታትን ኣፍሪቃ፡ ኮሚሽነር ሕብረት ኣፍሪቃ፡ ከምኡ’ውን ላዕለዎት ሰብ-መዚ ኤውሮጳዊ ሕብረትን ሕቡራት ሃገራትን፡ ካልኦት ወከልቲ ኣህጉራውያን ትካላትን ዝተሳተፍዎ እዩ ነይሩ። ብፕረዚደንት ኢሳይያስ ዝተመርሐ፡ ሚኒስተር ጉዳያት ወጻኢ ኣቶ ዑስማን ሳልሕ፡ ኮሚሽነር ባህልን ስፖርትን ኣምባሳደር ዘመደ ተኽለ፡ ከምኡ’ውን ኣምባሳደር ሃገረ ኤርትራ ኣብ ኢጣልያ ኣቶ ፍስሓጼን ጴጥሮስ ዝርከብዎ ላዕለዋይ ልኡኽ ኤርትራ፡ ኣብ ኢጣልያ ኣብ ዝጸንሓሉ እዋን፡ ምስ ቀዳመይቲ ሚኒስተር ኢጣልያ ጆርጂያ መሎኒን ሓያሎ ላዕለዎት ሰበ-ስልጣን እታ ሃገርን ኣካየድቲ ስራሕ ዝተፈላለያ ትካላትን ተራኺቡ ብምዝታይ፡ ኣብ ብዙሓት ትካላት ዑደት ከምዘካየደ ኣብ

ዜናታትና ተገሊጹ ነይሩ። ፕረዚደንት ኢሳይያስ ብ29 ጥሪ፡ ምስ ሚኒስተር ሕርሻ፡ ውሕስነት መግቢን ሃብቲ ገረብን ፍራንቸስኮ ሎሎብሪጂዳ ኣብ ዝተዘራረበሉ፡ ኤርትራ ግዝኣት ኢጣልያ ኣብ ዝነበረትሉ እዋን - ብዘመናዊ ኣገባብ ዝተሃንጸ ምዕቡል ትሕተ-ቅርጺ፡ ጽርግያታት፡ መገዲ-ባቡር፡ ወደባት፡ ኢንዱስትሪታት፡ ኣገልግሎት መጓዓዝያን ተለፊሪካን ዝነበራ፡ ካብ ኣፍሪቃ ብቐዳምነት እትስራዕ ሃገር ምንባራ ገሊጹሉ።

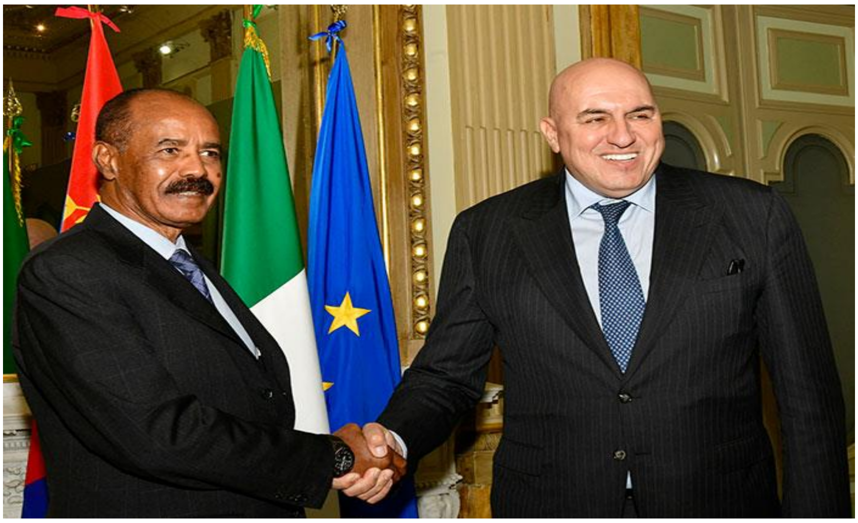

እንተኾነ፡ እንግሊዝ ንመግዛእቲ ኢጣልያ ምስ ተክኣ፡ ኤርትራ ናጽነታ ንኸይትረክብን ብፌደረሽን ምስ ኢትዮጵያ ክትቀኑረንን ብዝተሓንጸጸ እከይ ውጥን፡ “ብቁጠባ ርእሳ ኣይትኽእልን እያ” ንምባል፡ ዝበዝሐ ካብ ትካላት ኢጣልያ ናብ ካልኦት ሃገራት ከምዝሸጠ፡ ነቲ ዝተረፈ ድማ ከምዘዕነዎ፡ ካብ ዕንወትን ዝምታን እንግሊዝ ዝተረፈ ከኣ፡ ኣብቲ ዝሰዓበ መግዛእቲን 30 ዓመታት ሓርነታዊ ኲናትን ከም ዝዓነወ ብምሕባር፡ እቲ ዝወረደ ዕንወት ኣዝዩ ዓቢ ብምዃኑ፡ ንምጽጋኑን ዳግም ንምህናጹን ኣብ መንጎ ክልቲኤን ሃገራት ስትራተጂያዊ ሽርክነት ምፍጣር ከምዘድሊ ኣገንዚቡ። ሚኒስተር ሕርሻ፡ ውሕስነት መግብን ሃብቲ ገረብን ኢጣልያ ፍራንቸስኮ ሎሎብሪጂዳ ብወገኑ፡ ብፕረዚደንት ኢሳይያስ ዝተዋህቦ መብርሂ ብምንኣድ፡ እቲ ቀሪቡ ዘሎ ሓሳብ ግድነት ክትግበር ዘለዎ ምዃኑ፡ ንተግባራውነቱ ዝሕግዝ ሰፊሕ ኣፍልጦ ንምርካብ ድማ፡ ናብ ኤርትራ ምብጻሕ ክፍጽሙ ምዃኖም ገሊጹ። ጐድኒ-ጐድኒ ዋዕላ ኢጣልያ-ኣፍሪቃ፡ ፕረዚደንት ኢሳይያስ፡ ኣብቲ ዋዕላ ምስ ዝተሳተፉ ፕረዚደንት ፌደራላዊት ሪፑብሊክ ሶማል ሓሰን ሼኽ ማሕሙድን ፕረዚደንት ኬንያ ዊልያም ሩቶን ምይይጥ ኣካዪዱ። ምስ'ዞም መራሕቲ ዝተኻየደ ርክብ ብቐንዱ ኣብ ምምዕባል ክልተኣዊ ዝምድናን ምትሕግጋዝን ከምኡ'ውን ሓባራዊ ኣገዳስነት ኣብ ዘለዎም ዞባዊን ዓለማዊን ጉዳያትን ምዕባለታትን ዝቐንዐ እዩ ነይሩ። ብ30 ጥሪ ቀድሚ ቐትሪ፡ ፕረዚደንት ኢሳይያስ ምስ ሚኒስተር ኣከባቢን ጸዓትን ኢጣልያ ጂልበርቶ ፒቸቶ ፍራቲ ኣብ ዝተራኸበሉ፡ ዝምድና ኢጣልያን ኤርትራን ኣብ እዋን መግዛእቲ ዝጀመረ

ኮይኑ ፍሉይነት ከምዘለዎ፡ እዚ ፍሉይ ታሪኻዊ ድሕረ ባይታ'ዚ ንቐጻሊ መራኸቢ ድንድል ኮይኑ፡ ስትራተጂያዊ ምሕዝነት ንምምዕባል ሓጋዚ ምዃኑ ገሊጹ። ታሪኽ መግዛእቲ ጽቡቕን ሕማቕን ጎንድታት ከህልዎ ባህርያዊ ምዃኑ ዝጠቐሰ ፕረዚደንት ኢሳይያስ፡ ታሪኽ ናይ'ቶም ግዝኣት ኢጣልያ ኣብ ምስፍሕፋሕ ዓቢ ግደ ዝተጻወቱ 150 ሽሕ ኤትርትራውያን ዓሳክር፡ ኣካል ታሪኽ ህዝቢ ኤርትራ ስለዝኾነ፡ ናይቲ እዋን'ቲ ሰነዳት ንህዝቢ ኤርትራ ክፉት ክኸውን ሓቲቱ። እዞም ዓሳክር ንኢጣልያ ብዙሕ ኣበርክቶ ዝገበሩ ክንሶም፡ ብወገን መንግስቲ ኢጣልያ ዝኾነ ደገፍ ከምዘይረኸቡ ድማ ኣገንዚቡ። ኢጣልያ ንኤርትራ ኣብ ዝገዝኣትሉ እዋን፡ ንሰፈርቲ ኢጣልያውያን ከገልግል ዝሃነጸቶ ምዕቡል ትሕተ-ቅርጺ፡ ጽርግያታት፡ ወደባት፡ ሕርሻዊ ትካላት፡ ተለፈሪካ፡ መገዲ ባቡርን ብዙሓት ፋብሪካታትን፡ በቲ ዝሰዓበ ፖለቲካዊ ኩነታት ኩሉ ከምዝዓነወ ብምግላጽ ድማ፡ ነቲ ዝዓነወ ዳግም ንምሕዳስ ኮነ ሓድሽ ንምህናጽ፡ ኢጣልያ ኣብ ዓውድታት፡ ዕደና፡ ኢንዱስትሪ፡ ጸዓት፡ ልምዓት ማይ፡ ሕርሻ፡ ማሕበራዊ ኣገልግሎታትን መራኸቢታትን ወፍሪ ክትገብር ዓዲሙ።

ሚኒስተር ፍራቲን ብወገኑ፡ "ኢጣልያ መራኸቢ ድንድል ኣፍሪቃን ኤውሮጳን፡ ኤርትራ ድማ ኣፍ-ደገ ንኣፍሪቃ ክትከውን እያ" ድሕሪ ምባል፡ ኣብ ግዜ መግዛእቲ፡ ዓቕሚ ኢጣልያ ብቕንዱ ኤርትራውያን ምንባሮም ብምግላጽ፡ "ሕጂ እውን ሰብኣዊ ዓቕሚ ኤርትራውያን ንምምዕባል ብሓባር ክንሰርሕ ኢና" ኢሉ። ኤርትራ ንኢጣልያ ዘገድስ ማዕድናዊን ካልእን ሃብቲ እትውንን ሃገር ብምዃናን፡ ዝምድና ክልቲኤን ሃገራት ፍሉይነቱ ኣብ ግምት ብምእታውን ቀዳመይቲ ሚኒስተር መሎኒ፡ ሚኒስተር ጉዳያት ወጻኢን ንሱን ብውጥን ማተዮ ምስ ኤርትራ ልምዓታዊ ሽርክነት ንምፍጣር ከምዝሰርሑ ኣስሚሩሉ። ፕረዚደንት ኢሳያይስ ብወገኑ፡ ምስ ኣከባቢ ዝዛመድ ቀረብ ጸዓት ቀዳምነት ካብ ዝወሃቦ ጉዳያት ሓደ ምዃኑ ብምግላጽ፡ ኣብ ኤርትራ ገዚፍ ዕቑር ተኽእሎ ምምንጫው ተተካኢ ጸዓት ስለዘሎ፡ ኣብዚ መዳይ'ዚ ንጹር መደባት ምስኣልን ምትግባርን ከምዝድሊ ኣዘኻኺሩ። ብፕረዚደንት ኢሳይያስ ኣፈወርቂ ዝተመርሐ

ላዕለዋይ ልኡኽ ኤርትራ፡ ምስ ቀዳመይቲ ሚኒስተር ኢጣልያ ጆርጂያ መሎኒ ርክብ ዘካየደሉ ሰሉስ 30 ጥሪ ኣብ ሰዓታት ድሕሪ ቀትሪ'ዩ ነይሩ። እቲ፡ ኣብ ርእሰ-ከተማ ኢጣልያ ሮማ፡ ቤት-ጽሕፈት ቀዳመይቲ ሚኒስተር፡ ህንጻ (ፓላሶ ቺጊ) ዝተኻየደ ርክብ፡ ሕውነታዊን ልዑል ናይ ምርድዳእ መንፈስ ዝዓሰሎን እዩ ነይሩ። ኣብ'ቲ ርክብ ፕረዚደንት ኢሳይያስ፡ ኣብ ትሕተ-ቅርጺ፡ ጽርግያታት፡ መገዲ-ባቡር፡ ተለፈሪካ፡ ወደባት፡ ሕርሻ፡ ምስናዕ፡ ሃብቲ-ዓሳን ጸዓትን ዘሎ ሰፊሕ ዕድላት ወፍሪ ዘርዚሩ። ቀዳመይቲ ሚኒስተር ኢጣልያ ጆርጂያ መሎኒ ብወገና፡ ምስ ኤርትራ ዝትግበር መደባት ዝከታተል ቀዳማይ ኣማኻሪኣ ከም ዝመዘዘት፡ ልኡኽ ኤርትራ ምስ ዝተፈላለያ ጽላታት መንግስቲን ኩባንያታትን ምይይጥ ከካይድ መደባት ከምዝሰርዐት፡ ጸብጸቡ ድማ ናብኣ ከምዝቐርብ ንፕረዚደንት ኢሳይያስ ገሊጻትሉ።

ቀዳመይቲ ሚኒስተር ጆርጂያ መሎኒ ብዘቕረበቶ ሓሳብ መሰረት፡ ላዕለዋይ ልኡኽ ኤርትራ ብድሕሪ'ዚ ምስ ዝተፈላለዩ ኣካላት መንግስቲን ኣካየድቲ ትካላትን ብዙሕ ርክባት እዩ ኣካይዱ። ብ30 ጥሪ ምሸት፡ ምስ ሚኒስተር ባህሊ ኢጣልያ ጀናሮ ሳንጁላኖ ተራኺቡ ዘትዩ። ኣብቲ ርክብ፡ ብመግዛእቲ ኢጣልያ ተዓስኪሮም ናብ ሊብያን ኢትዮጵያን ዝተወስዱ ኣሽሓት ኤርትራውያን ዝምልከት ሰነዳት፡ ተዓቂቡሉ ዘሎ ኣብያተ-ስነዳ ብምፍታሽ ናብ ኤርትራ ምውሳዱ ከምዝከኣል ኣብ ስምምዕ ተበጺሑ።እቲ ሰነዳት ዝዕቀበሉ ከምኡ'ውን ንምድልዳል ታሪኻዊ ዝምድና ኤርትራን ኢጣልያን ዘገልግል ቤት-መዘክር ኣብ ኣስመራ ክህነጽ እውን፡ ሓሳቡ ኣካፊሉ። ሚኒስተር ባህሊ ኢጣልያ ብተወሳኺ፡ ኣብ ጥንታዊት ኣዱሊስ ብኢጣልያውያን ዝካየድ ዘሎ ኩዕታን ምርምርን ንምዕባይ ክኢላታት ኢጣልያ ብሞያኦም ኣበርክቶ ክገብሩ፥ ንኤርትራውያን ሞያውያን ስነ-ጥንቲ፡ ስነ-ጥበብን ሙዚቃን ድማ ትምህርትን ስልጠናን ክወሃብ፥ ከምኡ'ውን ናይ ሓባር ፌስቲቫላት ክዳሎን ክካየድን፡ ነዚ እተተግብር ኮሚቴ ክትቀውም ብዘቕረቦ ሓሳብ መሰረት ኣብ ስምምዕ ተበጺሑ። ላዕለዋይ ልኡኽ ኤርትራ ብድሕሪ'ዚ፡ ምስ ወኪል ማሕበር ትካላት ሕርሻ 'ኮልድሪቲ' (coldritti)

ኣንቶንዮ ፓሬቲ ተራኺቡ ዘትዩ። እቲ ማሕበር 1.6 ሚልዮን ኣፍረይቲ ሓረስቶት ዝጥርንፍ እዩ። ብብሉጽ ፍርያቱን ሰፊሕ መርበብ ዝርጋሐኡን ዝፍለጥ ኮይኑ፡ ኣብ ዓመት 65 ቢልዮን ዶላር ኣታዊ ይረክብ። ኣብቲ ርክብ፡ ፕረዚደንት ኢሳይያስ፡ ካብ ተሞኩሮኦም ዝቕሰም ትምህርቲ ኣገዳሲ ምዃኑ ብምግላጽ፡ ፍርያት ሓረስቶት ኤርትራ ኣብ ዕዳጋ ንምቕራብ ብወገን'ቲ ትካል ክግበር ዝኽእል ምትሕግጋዝ፡ ከምኡ'ውን ኣብ ምምዕባል ዓቕሚ-ሰብ ዘሎ ተኽእሎ ምትሕግጋዝ ብዝምልከት ኣስፊሑ ተመያዪጡ። ኣብ ኤርትራ ሰፊሕ ዝሕረስ መሬትን እኹል ዝተዋህለለ ማይን ከምዘሎ ብምንጻር ድማ፡ ብሓባር ንምስራሕ ብወገን ኤርትራ ዘሎ ድልውነት ኣረጋጊጹ። ላዕለዋይ ልኡኽ ኤርትራ ዑደቱ ብምቕጻል፡ ብ31 ጥሪ ቅድሚ ቐትሪ፡ ኣብ ቤት ጽሕፈት ሚኒስትሪ ጉዳያት ወጻኢ፡ ምስ ምክትል ሚኒስተርን ሓላፊ ኣህጉራዊ ምትሕግጋዝን ቺርየሊ፡ ዳይረክተር ጀነራል ሚኒስትሪ ጉዳያት ወጻኢ ኣንቶንዮ ኳሪልያ፡ ምስ ኣካየድቲ ስራሕ ኣብ ጸዓትን ነዳድን ዝነጥፋ ትካላት ENEL, Nicolo mardegan፡ ከምኡ'ውን ምስ ሓላፊ ENI Lapo Pistelli ብምርኻብ፡ ምስ ቀዳመይቲ ሚኒስተር ኢጣልያ ጆርጂያ መሎኒ ዝተገብረ ምርድዳእ ዝያዳ ዘዕምቑ ዘተ ኣካዪዱ። ፕረዚደንት ኢሳይያስ ኣብቲ ርክብ፡ ንቀዳመይቲ ሚኒስተር ኢጣልያ ድሕሪ ምምስጋን፡ ክልተኣዊ ዝምድናን ምትሕግጋዝን ንምምዕባል ሰላምን ርግኣትን ዞባ ቀርኒ ኣፍሪቃን ቀይሕ-ባሕሪን ኣገዳሲ ምዃኑ ጠቒሱ፡ ኣብ ጉዳይ ምርግጋጽ ሰላምን ርግኣትን ኤርትራ ምስ ኢጣልያ ብምትሕብባር ክትሰርሕ ድልውቲ ምዃና ድማ ገሊጹ። ኣብ ልምዓታዊ መዳያት፡ ብወገን ኤርትራ ቀዳምነት ዝወሃቦ ዓውድታት ከኣ ዘርዚሩ። ኣብ ትሕተ□ቅርጺ፡ ጽርግያ፡ ማይ፡ መገዲ ባቡር፡ ዕደናን ጸዓትን (ብፍላይ ኣብ ተሓዳሲ ጸዓት) ምትእትትታው ስርዓተ መስኖ ኣብ 80 ዝኾና ዓበይትን ማእከሎትን ዲጋታት፡ ኣብ ሃብቲ ዓሳን ቱሪዝምን፡ ትምህርትን ጥዕናን፡ ምትሕግጋዝ ክህሉ ድሌት ኤርትራ ምዃኑ ፕረዚደንት ኢሳይያስ ብተወሳኺ ኣብሪሁ። ሰበ-ስልጣን ኢጣልያን ሓለፍቲ ትካላትን ብወገኖም፡ ብዛዕባ ኤርትራ ብዙሕ ተገዳስነትን ኣፍልጦን ከምዘለዎም ብምግላጽ፡ ኩባንያታቶም ቆላሕታኦን ናብ ኤርትራ ክገብራ ከተባብዑ ምዃኖም ገሊጾምሉ። ረቡዕ 31 ጥሪ ድሕሪ ቐትሪ፡ ፕረዚደንት ኢሳይያስ ምስ ሚኒስተር ትካላትን ስርሓትን ኢጣልያ ኡርሶ ኣደልፎ (minister for buisness and made in Italy) ተራኺቡ ዘትዩ። ኣብቲ ርክብ ፕረዚደንት ኢሳይያስ፡ ልምዓታዊ ቀዳምነታት ኤርትራ ብምብራህ፡ ኣብ ኤርትራ ንወፍሪ ዕቑር ዓቕሚን ኣተባባዒ ሃዋህውን ከምዘሎ ኣገንዚቡ። ሚኒስተር ኡርሶ ኣደልፎ ብወገኑ፡ ዝቐረበ ሓሳባት ንምትግባር ዝከኣሎ ከምዝገብር ሓቢሩ።ኤርትራውያን ተመሃሮ፡ ላዕለዋይ ትምህርቶም ንምቕጻል ኣብ ዩኒቨርሲቲታት ኢጣልያ ዕድል ዝረኽብሉ ባይታ ንምፍጣር ክድፍኣሉ ምዃኑ ድማ ገሊጹ። ሓሙስ ንግሆ ባሕቲ ለካቲት፡ ልኡኽ ኤርትራ፡ ምስ ሚኒስተር ስፖርትን መንእሰያትን ኣንድረያ ኣቦዲ እዩ ተራኺቡ ዘትዩ። ንናይ

ሓባር ስራሕ መበገሲ ዝኸውን ሰነድ ስምምዕ ኣብ ሓጺር እዋን ክዳሎ፡ ናብ መንእሰያት ዝቐንዐ ሓባራዊ ስፖርታዊ መደባት ምዕባይ፡ ኣብ መንጎ ክልቲአን ሃገራት ቀጻሊ ምብጽጻሕ ክህሉ፡ ክኢላታት ኢጣልያ ናብ ኤርትራ እናመጽኡ ክእለቶም ከካፍሉ ኣብ ዝብሉ ኣርእስትታት ከኣ ምይይጥ ተኻዪዱ። ኣብ ነፍሲ-ወከፍ ዞባ ናይ ኤርትራ ዘድሊ ትሕተ-ቅርጺ ስፖርት ክዋደድ፡ ዓቕሚ መንእሰያት ኤርትራ ንምዕባይን ዕድል ማህደረ ትምህርቲ ክሰፍሕን፡ ክኢላታት ኢጣልያ ናብ ኤርትራ ብምምጻእ ስልጠናታት ክህቡ፡ ኤርትራ ካብ ጽፍሒ ባሕሪ ዘለዋ ብራኸ ንስፖርተኛታት ምቹእ ስለዝኾነ፡ ኢጣልያውያን ኣብ ኤርትራ መጺኦም ልምምድ ከካይዱ ኣብ ምርድዳእ ተበጺሑ። ብፕረዚደንት ኢሳይያስ ዝተመርሐ ልኡኽ መንግስቲ ኤርትራ ብድሕሪ'ዚ፡ ምስ ኣካየድቲ ኣብ ቱሪዝም ዝነጥፍ ትካል ኩባንያ ኣልፒቱር (Alpitur) ተራኺቡ ዘትዩ። ፕረዚደንት ኢሳይያስ ኣብቲ ዘተ፡ ኤርትራ ሃብታም ጸጋታት ቱሪዝም፡ 1200 ኪ.ሜ. ገማግም ባሕርን ልዕሊ 300 ደሴታትን እትውንን ሃገር እኳ እንተኾነት፡ ቱሪዙማዊ ትሕተ ቅርጺ ገና ስለዘይማዕበለ፡ ኣብ'ዚ ዓውዲ'ዚ ገዚፍ ወፍሪ ከምዘድሊ ኣገንዚቡ። ሓለፍቲ እቲ ትካል፡ ኣብ ዝሓጸረ እዋን ናብ ኣስመራ ክበጽሑን ምስ ክኢላታት ተመያዪጦም ሓባራዊ መደብ ከውጽኡን ድማ ተላብዩ። ኩባንያ ኣልፒቱር ኣብ ኣገልግሎት በረራታት፡ ሆቴላትን ካልእ ምስ ቱሪዝም ዝተኣሳሰር ንጥፈታትን ዝሰርሕ፡ ልዕሊ 20 ናይ መንዓዝያ ነፈርቲ ዝውንን፡ ኣብ 2023 ጥራይ ሓደ ሚልዮን ሰባት ዘጐዓዓዘ፡ ኣብ ኢጣልያ ካብቶም ብቐዳምነት ዝስርዑ ትካላት ቱሪዝም ሓደ እዩ። ብ2 ለካቲት ቅድሚ ቐትሪ፡ ላዕለዋይ ልኡኽ ኤርትራ፡ ካብ ከተማ ሮማ 70 ኪ.ሜ. ተጓዒዙ ናብ ከተማ ቪተርቦ ብምብጻሕ ንመስርሕ ትካል “ዲስካሪካ ቪተርቦ’ ተዘዋዊሩ ተዓዚቡ። ብክኢላታት እቲ ትካል ድማ መብርሂ ተዋሂብዎ። ትካል ዲስካሪካ ቪተርቦ፡ ዝተኣከበ ጉሓፍ ብግቡእ ዓቂቡ፡ ብዝተፈላለየ መስርሓት ኣሕሊፉ ናብ ጸዓት ዝቕይር እዩ። ኣብ ዓመት 230 ሽሕ ቶን ጉሓፍ ተቐቢሉ፡ ናብ ድኹዒ (ኮምፖስት)፡ ነዳዲን፡ ተመሳሰልቱን ይቕይሮ። ፕረዚደንት ኢሳይያስ ኣፈወርቂን ልኡኽ ኤርትራን ብ2 ለካቲት ኣጋ-ምሸት ምስ ሚኒስተር ምክልኻል ኢጣልያ ጉዪዶ ክሮሰቶ - ኣብ ህንጻ ሚኒስትሪ ምክልኻል'ታ ሃገር ተራኺቡ ዘትዩ። ኣብቲ ርክብ፡ፕረዚደንት ኢሳይያስ፡ ኤርትራ ምስ ኢጣልያ ንናይ ሓባር ረብሓ፡ ኣብ ሽርክነትን ማዕርነትን ዝሰረተ ክልተኣዊ ምትሕግጋዝ ከተማዕብል ድልውቲ ምዃና ኣረጋጊጹ። ሚኒስተር ምክልኻል ኢጣልያ ጉዪዶ ክሮሰቶ ብወገኑ፡ ኣብ መንጎ ኢጣልያን ኤርትራን፡ ብማተዮ ፕላን ሓዲሽ ናይ ምድግጋፍ ዲፕሎማሲ ኣብ ኩሉ ጽላታት ክህሉ ብወገኖም ዘሎ ድሌት ገሊጹ። ኤርትራ፡ ኣብ ዞባ ቀርኒ ኣፍሪቃ እታ እንኮ ሰላምን ርግኣትን እትውንን፡ ሓያል ሰራዊት ዘለዋ ሃገር ብምዃና፡ ኣብ ቀይሕ ባሕሪ ዝፍጠር ኩነት ንምእካላይ ባሕሪ'ውን ብቐጥታ ስለዝጸሉ ኣብዚ መዳይ'ዚ፡ ክልተኣዊ ምትሕግጋዝ ክህሉ ብወገን ሃገሩ ዘሎ ድልውነት ድማ ኣረጋጊጹ። ብ4ን 5ን ለካቲት ልኡኽ ኤርትራ፡ ካብ ከተማ

ሮማ 170 ኪ.ሜ. ተጓዒዙ ኣብ ከተማ ፐሩጅያን ከባቢኣን ዝርከቡ ትካላት በጺሑ። ኣብ ኣውራጃታት ኡምብርያን ኖሪችያን፡ ካብ 1967 ጀሚረን ኣብ ጸባን ውጽኢት ጸባን ዝነጥፉ ትካላት፡ “ተራድኦ፡ ግሪፎ ኣግሮ ኣሊመንታረ” (Gruppo Grifo agroalimentare) እናተዘዋወረ ድማ ብኣካየድቲ ስራሕ፡ ሰፊሕ መብርሂ ተዋሂብዎ:: ትካል ተራድኦ ግሪፎ፡ ብ200 ሓረስቶት ዝውነን፡ መዓልታዊ 35 ሽሕ ሊትሮ ጸባ ናብ ፋብሪካ ዘቕርብ ኮይኑ፡ 30 ዓይነታት ፎርማጆ፡ ጸባ፡ ርግኦ፡ ሪኮታ፡ ሞሰረላን ሳላመን ንዕዳጋታት ኢጣልያ የቕርብ።

ብዘይካ'ዚ ልኡኽ ኤርትራ፡ ስጋ ሓሰማ ዝምስርሕ ‘ላ ኣርቲጂያኖ ደይ ሳሉሚ ሳልቫቶሪ’ (l’Artigiano dei salumi salvatori) ትካል ብምብጻሕ ንኹሉ መስርሓት ተዓዚቡን መብርሂ ተዋሂብዎን። ልኡኽ ኤርትራ ቀጺሉ ዝተዓዘቦ ትካል፡ Umbria Agrofood Tecnology park እዩ። ኣብ እቶት ሕርሻ ለውጢ ንምምጻእን ቴክኖሎጂ ንምስግጋርን ዘተባብዕ፡ ኣብ ምጽናት ንዝርከቡ ሂወታውያን ኣብ ቤተ ፈተነ ኣእትዩ ከይጸንቱ መጽናዕታዊ ንጥፈታት ዘካይድ ትካል'ዩ። ፕረዚደንት ኢሳይያስ ንኣሰራርሓ'ቲ ትካል ድሕሪ ምዕዛብ፡ ንዝያዳ ኣፍልጦን ምትሕግጋዝን፡ ክኢላታት ናይ'ቲ ትካል ካብ ኤርትራ ምስ ዝመጽኡ ሰብ ሞያ ክመያየጡ ኣዘኻኺሩ። ብ4 ለካቲት 2024 ፕረዚደንት ኢሳይያስ ዝመርሖ ልኡኽ፡ ናብ ከተማ ኣሲሲ ብምብጻሕ፡ 800 ዓመት ዕድመ ዘለዎ ቤተ-ክርስትያን ቅዱስ ፍራንቸስኮ ከምኡ'ውን ኣብ'ታ ከተማ ንዝርከብ ጥንታዊ ህንጻታትን ኣሰራትን ተዘዋዊሩ ተዓዚቡ። ቤተ ክርስትያን ቅዱስ ፍራንቸስኮ፡ ሓደ ካብቶም ብጥንታውነቱ፡ ስነ-ህንጻኡን ኣብ ውሽጢ ዘሎ ጽባቐ ቅብኣን፡ ቀንዲ መስሕብ በጻሕቲ ኮይኑ፡ ኣብ ዓመት ብሚሊዮናት በጻሕቲ ዝንገድ እዩ። ልኡኽ ኤርትራ ብዘይካ'ዚ ኣብ ከተማ ‘ፓሲኛኖ’ ብምብጻሕ፡ ንጽባቐን ተፈጥሮን ገማግም ቀላይ ‘ትራሲ-መኖንን’ ቱሪዝማዊ ስሕበቱን ተዓዚቡ። ኣብቲ ቦታ ኣብ ዝርከብ ፋብሪካ ሰራሚክስ ብምብጻሕ ከኣ፡ ንፍርያት'ቲ ፋብሪካ ተዓዚቡን ብሰብ ትካል መብርሂ ተዋሂብዎን። ልኡኽ ኤርትራ ብ6 ለካቲት ካብ ከተማ ፐሩጃ 300 ኪ.ሜ ተጓዒዙ፡ ኣብ ኣውራጃ ሉካ ዝርከብ ትካል እምን□በረድ ሄንሮክስ

(HenrauX) በጺሑ። ነቲ ኣብ 50 ሽሕ ሄክታር ተደኲኑ ዝርከብ ዘመናዊ ትካል እምነ በረድ ተዘዋዊሩ ኣብ ዝተዓዘበሉ፡ ኣሰራርሓኡ፡ ዓጢቕዎ ዘሎ ቴክኖሎጂን ውጽኢት ስርሑን ብዝምልከት ብክኢላታት መብርሂ ተዋሂብዎ። ኣብ 1821 ምፍራይ እምነ በረድ ዝጀመረ ትካል ሄንሮክስ፡ ኣብ'ዚ እዋን'ዚ ብዕብየቱ፡ ብቕዓት ምህርቱን ዓጢቕዎ ዘሎ ዘመናዊ መሳርሒታትን ኣብ ዓለም መሪሕ ተራ ሒዙ ዘሎ እዩ። ፍርያቱ ናብ ሽድሽተ ክፍላተ-ዓለም የከፋፍል። ኣብቲ ርክብ፡ ሓለፍቲ እቲ ትካል ፍልጠትን ቴክኖሎጂን ንምስግጋር ምስ ኤርትራ ብሽርክነት ክሰርሑ ዘለዎም ድሌት ኣረጋጊጾም። ፕረዚደንት ኢሳያያስ ኣፈወርቂ ኣብ መወዳእታ፡ ብ7 ለካቲት ምሸት ምስ ሓለፍቲ ማሕበረ-ኮም ኤርትራውያን ከተማ ሮማ ተራኺቡ ተመያዩጡ፣ ኣበርክቶኦም ብምንኣድ ድማ ክቕጽልዎ ተላብዩ። ፕረዚደንት ኢሳይያስ ኣፈወርቂ ዝመርሖ፡ ሚኒስተር ጉዳያት ወጻኢ ኣቶ ዑስማን ሳልሕን ኮሚሽነር ባህልን ስፖርትን ኣምባሳደር ዘመደ ተኽለን ዝርከብዎ ላዕለዋይ ልኡኽ ኤርትራ፡ ካብ 28 ጥሪ ጀሚሩ ኣብ ረፑብሊክ ኢጣልያ ዘካየዶ ናይ ስራሕ ምብጻሕ ፈጺሙ፡ 8 ለካቲት ኣብ ሰዓታት ድሕሪ ቀትሪ ናብ ኤርትራ ተመሊሱ።